

Sebastijan Pregelj

Gospodinja Jožefa Pangosa

I.

S tramvaja številka sedemnajst je stopila starejša ženska, ne debela, suha pa tudi ne; v eni roki je nosila cekar, v drugi polivinilno vrečko. Počasi se je odzibala po ulici navzgor, do bloka številka osem. Odrinila je težka lesena vrata in šla po hodniku do poštnih nabiralnikov. Pogledala je, ali je kaj zanimivega, pa ni bilo drugega kot račun za elektriko. Z dvigalom se je odpeljala v tretje nadstropje. Pred vrati je za hip obstala, ker je hotela slišati, zakaj se soseda tako glasno prepirata. Mislila si je, da ne more biti dobro, če se že nekaj tednov po poroki vsak dan hudo sporečeta, ko je pa zaslišala korake na hodniku, je hitro odklenila vrata in vstopila. Bala se je namreč, da bi jo kdo zalotil pri tako nečednem opravilu, kot je prisluškovanje sosedom ... vsakdo bi si mislil, da je stara, debela, opravljiva baba, ki nima pametnejših opravil, tega pa ne bi hotela, ker še zdaleč ni res. V predsobi je slekla jopo in jo obesila na obešalnik (da se ne bi mečkala po nepotrebem). Preden je vstopila v kuhinjo, se je pogledala v ogledalu in si s prsti previdno popravila frizuro. V kuhinji je odprla okno, da bi se prezračilo. S pulta je vzela krpo z belo-zelenim vzorcem in odšla v spalnico. Tudi tam je odprla okno in na kljuko obesila posteljnino. Z nočne omarice je pobrisala prah, nato se je naslonila na okensko polico in še lep čas gledala na ulico. Je bilo tudi kaj videti: sosed je stal pred blokom in pobiral reči, ki mu jih je žena metala dol. Kdaj pa kdaj ji je

izvlekla čipkast robec. Dobro je prebrisala spomenik, da se je z zlatimi črkami zapisano ime spet videlo. Pogledala je na uro, kovinske grabljice porinila za spomenik in pohitela proti tramvajski postaji. Še zadnji hip je vstopila.

Ko je bila spet v stanovanju, je z mize znosila krožnik, skledo in jedilni pribor. Nekajkrat je zavzdihnila in zmajala z glavo, da je škoda dobrega kosila, ampak kaj se more. Pomila je posodo in pred televizorjem počakala, da se je posušila. Nekaj pred sedmo je pisan prt zatlačila v polivinilno vrečko, da bi ga doma oprala in zlikala. Kajpak: po prtu se vidi, kakšna je gospodinja. Za seboj je dvakrat zaklenila vrata in se z dvigalom spustila v pritličje. S tramvajem številka sedemnajst se je – kot vsak večer ob tej uri – odpeljala domov.

V soboto dopoldne

I.

Ob znamenitem baročnem vodnjaku, ki si ga vsak dan ogleda na stotine turistov, je stal moški. Gledal je po ulici gor: siva pročelja hiš so se mu že od nekdaj zdela nekaj posebnega, čeprav ni vedel, zakaj. Čez čas si je privihnil ovratnik rjavega balonarja, potisnil roke globoko v žep in se pomaknil vzdolž izložb. Preden je prišel na glavni trg, si je prižgal cigareto in nekajkrat globoko potegnil. Pred cerkvijo sv. Cecilije je bila množica ljudi. Zrinil se je naprej, ker ga je zanimalo, kaj se dogaja. Spredaj je za kratek čas obstal: pasijonska igra. Gledal je igralce v oblačilih iz žakljevine in si mislil, da jih mora zebsti. Resda sije sonce, ampak tako zgodaj nima še nobene prave moči. Ženski pred njim sta vseskoz vzdihovali, kako zelo lepo je in še sreča, da bodo igro zvečer ponovili. Poslušal ju je in si mislil, da si igro tudi sam ogleda takrat, če le ne bo preveč turistov. S počasnimi koraki je šel naprej. Pred sinagogo sta stala policista. Navadno je bil tam en sam. To jutro sta bila dva. Skomignil je z rameni, ker si ni mogel misliti, zakaj, v resnici mu je bilo pa malo mar: eden ali dva. Popraskal se je po čelu,

odvrgel cigareto in jo pohodil.

Pred kavarno se je za hip ustavil, si z levo roko poravnal plašč, z desno pogladil lase, ker mu jih je bil malo prej razpihal močan veter, in vstopil. Sedel je za mizo ob oknu in prekrižal noge. Iz žepa je izvlekel vžigalnik in cigarete ter jih položil na mizo pred seboj. S kazalcem je nekajkrat zavrtel pepelnik, potem je eno prižgal. Gledal je skozi okno in poslušal moškega, ki je pri sosednji mizi od sebe nekoliko starejši ženski pripovedoval, da bo zvečer koncert: Bachove kantate. Ženska je nekajkrat vzdihnila, kako je to krasno in da zagotovo pride. Moški je zadovoljno pocmokaval in polglasno godrnjal, da ji ne bo žal, ker bodo peli priznani solisti in znamenit deški zbor.

Ko je pristopil natarak, je bila cigareta pri koncu. Ugasil jo je in naročil kavo s smetano. Natarak mu je prikimal in zamenjal pepelnik. Moški ga je odrinil na rob mize in cigarete spravil nazaj v žep. Pred dnevi se je namreč zatrdno odločil, da ne bo pokadil več kot pet cigaret na dan. Zdravnik mu je na zadnjem pregledu sicer rekel, da mora nemudoma prenehati kaditi, ampak to vendar ni tako lahko. In konec koncev: pet cigaret na dan ne more ne vem kako škoditi, pa naj zdravnik reče, kar hoče. Dve kocki sladkorja je dal v kavo in jo dobro premešal, da se je smetana razlila čez rob. Obliznil je žlico in jo položil na pladenj ob kozarec vode. Naredil je požirek in pogledal proti ženski nasproti. Mislil si je, da jih še nima dvajset, deček, ki sedi ob njej, mora biti star pa najmanj štiri, če ne pet. Sin? Brez dvoma. Je poročena, živi s prijateljem ali sama? Ženska je pila sok, otrok je jedel čokoladno torto. Večkrat mu je rekla, naj pohiti, ker nimata več dosti časa. Moški ju je gledal in ugibal, kam se jima mudi. V lutkovno gledališče? K babici in dedku? Kar kam. Z žensko sta se nekajkrat spogledala. Vsakokrat je na hitro odmaknil pogled, ker mu je bilo še kako nerodno, da ju tako preočitno opazuje, pa si ni mogel kaj, da ne bi čez čas spet pogledal proti njima. Iz žepa je izvlekel cigarete. Tretja. S prsti je nejevoljno udaril po mizi in pri tem nehote stresel pladenj, da se je kozarec nevarno nagnil in se je razlilo nekaj vode. Sam nase je bil jezen, kajpak, ni bilo še deset, pa je že kadil tretjo. Bedasto. Prav nič bedasto. Lahko bi se vprašal, kakšen človek je. Čisto res: kakšen človek sploh je?

II.

Ženska pri sosednji mizi je nekoliko mlajšemu moškemu razlagala, da je prejšnji teden poslušala Vivaldijeve motete za sopran in orkester. Prečudovito je bilo. Moški ji je večkrat pritrdil, da je moralo biti prekrasno, ampak kaj, ko je moral povsem nepričakovano na službeno pot. Ženska mu je razumevajoče prikimala; kdaj pa kdaj si je šla z roko v lase, kdaj pa kdaj se je poigrala z gumbi na bluzi.

Moški ob oknu je napravil zadnji požirek. Plaho se je ozrl proti mizi nasproti, pa sta bila mama in otrok takrat že med vrati. Le kam se jima tako mudi? Nagubal je čelo: v živalski vrt? K prijateljici, ki se je prejšnji teden poročila? Mogoče samo na tržnico. Ja, mogoče samo na tržnico po nekaj zelenjave in sadja. Spod skrbno zalikanega prtička je izvlekel račun in pomignil natarkarju, ta mu je od daleč prikimal, da takoj pride. Moški si je kar mislil, da ga še lep čas ne bo. Odprl je denarnico in dosti večji bankovec položil pod prtiček. Hotel je vstati in pohiteti za žensko in otrokom, ker ga je še kako zanimalo, kam se jima tako mudi, pa je tisti hip rezko počilo. Moškemu se je zazdelo, da čas stoji, on pa že vso večnost lebdi v višini mize. Videl je, kako so na vse strani siknili plameni in kako se je razletelo zdrobljeno steklo; videl je, kako so se stoli in mize čudno počasi prevrnili in kako so vzlebdela telesa s spačenimi obrazi. Potem je vse postalo temno in nenavadno tiho. Moški si ni mogel misliti, kam se jima je tako mudilo.